

College van de rechter

Voor de derde keer organiseerde de Rechtbank Oost-Brabant de populaire cursus 'Vonnissen schrijven'. Advocaten leren er vooral veel over de stelplicht.

Evelyn Peerboom en Guido Philipsen

Michel Knapen
Fotografie: Erik van der Burgt

En beeld staat Guido Philipsen nog steeds bij. Als hij in het najaar van 2012 met negen andere advocaten de cursus 'Vonnissen schrijven' volgt, loopt hij door de gangen in het Paleis van Justitie van 's-Hertogenbosch naar een cursuszaal. Onderweg passeert hij kamers waar rechters hun werk doen, en Philipsen werpt af en toe een blik naar binnen. De processtukken, die hij en duizenden andere advocaten hebben geproduceerd, staan er hoog opgestapeld. 'Soms tot aan de knieën van een rechter, en dat in één zaak', zegt hij. Daarom is een van de belangrijkste wensen die hij tijdens de cursus van de rechters heeft meegekregen: bondigheid.

Diezelfde boodschap brengt de Rechtbank Oost-Brabant ook over aan cursisten die in mei en juni van dit jaar dezelfde workshop volgen, de derde op rij. Advocaten die kunnen leren hoe een vonnis wordt geschreven? 'Ons belang is een verhoging van de kwaliteit van de rechtspraak', zegt rechter en cursusdocent Mascha Bartels.

'Rechters kunnen daar zelf het nodige aan doen, maar je kunt dat ook bereiken wanneer advocaten beter voorbereid hun processtukken indienen.'

Wanneer Evertjan van der Doe (Namjesky & Heeren Advocaten, Breda) hoort over deze workshop, ziet hij een buitenkansje om intensief met rechters te sparren. Ook Evelyn Peerboom (VMBS Advocaten, Eindhoven) meldt zich direct aan. Uiteindelijk volgen – na loting – tien advocaten de gratis driedaagse cursus, die wordt verzorgd door vier civiele rechters.

Stelplicht

Alle advocaten vragen zich af hoe rechters in het woud van processtukken hun afwegingen maken om tot een oordeel te komen, en hoe advocaten zelf hun processtukken zó kunnen aanleveren dat de zaak succesvol wordt afgesloten. 'Ik wilde meer weten over hoe rechters processtukken bekijken, hoe ze advocaten ervaren tijdens zittingen en hoe ze die informatie en kennis in hun vonnissen gebruiken', zegt Peerboom. 'Omdat je als advocaat geen goed beeld hebt hoe

rechters hun vonnis schrijven, weet je ook niet altijd precies of je zelf wel op de goede weg zit.'

Wat blijkt? Vaak zitten advocaten niet op het juiste spoor. 'Ze zijn niet altijd door-drongen van de stelplicht', zegt rechter Bartels. 'Advocaten weten in theorie wat dat inhoudt, maar in de praktijk gaat het vaak fout. Veel zaken stranden op de stelplicht.' Guido Philipsen (Hermanides De Vries Van Baaren Advocaten, Eindhoven) weet dat datgene wat advocaten stellen om de vordering toegewezen te krijgen, niet altijd conform de vereisten van de stelplicht is. 'Na deze workshop ben ik mij daar nog bewuster van geworden. Dat geldt ook voor de bewijslastverdeling. Menig advocaat presenteert een lang verhaal, maar daardoor bestaat de kans dat cruciale punten voor wat betreft stelplicht of bewijslast over het hoofd worden gezien of ondergesneeuwd raken.'

Evelyn Peerboom herinnert zich de fictieve zaken waarover de cursisten vonnissen moesten schrijven. 'Tijdens het uitwerken merkte ik al: dit is pittig. Is alles wat is gesteld ook bewezen? Worden stand-

punten betwist? Zijn er tegenvorderingen? Rechters strepen dit alles tegen elkaar weg, en zijn zo veel technischer bezig. Advocaten werken praktischer en vanuit het belang van hun cliënt.’

Strategischer

De workshop leverde zo heel praktische tips op. ‘Een rechter vertelde ons dat we het woord “verzuim” altijd moesten opnemen in een dagvaarding bij een zaak over schadevergoeding na wanprestatie’, zegt Van der Doe. ‘We denken weleens: dat verzuim blijkt wel uit de stukken. Nee, het kon beter expliciet worden vermeld.’ Hij is na de cursus met meer afstand naar zijn eigen zaken gaan kijken. ‘Je leert daarmee ook hoe je een rechter eventueel wat kunt sturen.’

Ook Evelyn Peerboom is na de cursus haar processtukken anders gaan schrijven. ‘Processtukken kleed ik strategischer in. Meer stellen en bewijzen op grond van de wet. We hebben als advocaten soms de neiging meer te stellen dan conform de wet nodig is, maar dat moet je allemaal ook bewijzen. Ik ga bewuster om met de vraag wat ik echt moet stellen, bewijzen en betwisten.’

Dan kan de advocaat wel in conflict komen met zichzelf. We zijn vaak wat te uitvoerig, weet Philipsen. ‘We hebben geleerd: is datgene wat je opschrijft wel echt van belang? Kan het niet bondiger? Aan de andere kant werken we met een cliënt die wil worden gehoord en zijn verhaal graag in alle facetten – óók de niet-juridische – gepresenteerd wenst te zien. Rechters hebben daar dan weliswaar begrip voor, maar als je iets opschrijft wat niet direct relevant is voor beoordeling van de zaak: houd het kort.’

Die ervaring heeft Evelyn Peerboom ook. ‘Rechters konden weleens geïrriteerd raken over hoe advocaten een zaak voorleggen. Dat moet van hen erg juridisch, maar wij zeiden: de cliënt heeft ook een verhaal. We zijn dus niet alleen technisch juristen, zoals rechters het misschien willen zien, maar ook dienstverleners.’ En zo blijken rechters zelf ook te leren van de cursus. ‘Er moet inderdaad ruimte zijn voor emoties van cliënten’, zegt cursusdocent Mascha Bartels. ‘Van dat besef zijn wij na deze cursus nog meer doordrongen.’ <<

Column

Dantes lessen voor de advocatuur

Dolph Stuyling de Lange

‘Op het midden van onze levensweg bevond ik me in een donker woud... Ik kan niet meer goed zeggen hoe ik er binnenging, zozeer was ik op het moment dat ik de weg van de waarheid verliet door slaap overmand.’ Zo begint de *Divina Commedia* van Dante.¹

Dit boek verdient aandacht van advocaten – en niet alleen uit literaire en historische overwegingen. Het geeft ook een mooi inzicht in de vraag hoe je omgaat met pijn en problemen. En er is geen (advocaten)kantoor dat niet ook zijn duistere kanten kent – of het nu een eenmanskantoor is of een groot kantoor. Iedereen raakt – in de ban van stress of sleur – weleens ‘de weg van de waarheid’ kwijt en verzeilt zo in ‘een donker woud’.

De neiging is dan groot om de problemen en narigheid zo snel mogelijk achter je te laten: die neiging heeft ook Dante als hij een zonovergoten heuvel voor zich ziet. Maar uiteindelijk blijkt de enige weg omhoog via de grootste diepte te lopen. Zo maakt hij een reis door de drie rijken van het hiernamaals: de hel, de louteringsberg en het paradijs.

In het gewone leven werkt dat ook zo. Wie narigheid en problemen probeert te bezweren door ze af te dekken (‘we hebben het er verder niet meer over’) zal vroeg of laat toch merken dat dit niet echt

werkt. ‘Zachte heelmesters maken stinkende wonden’. Zo kan een arbeidsgeschied met een secretaresse dat niet transparant en duidelijk wordt behandeld, nog jaren van wantrouwen en angst creëren bij een veel grotere groep werknemers. En zo kan een verschil van mening tussen partners dat met ‘powerplay’ wordt beslecht, leiden tot demotivatie en (subversief) verzet bij degene die zich buitenspel gezet voelde en bij anderen die terugschrikken voor ‘het recht van de sterkste’.

Juist in de setting van een advocatenkantoor doet dit soort situaties zich regelmatig voor. Advocaten willen eigenlijk liefst gewoon hun (eigen) praktijk doen en vinden alle vergaderingen, beoordelingen en andere organisatorische zaken vaak maar geneuzel. Maar de neiging om de bocht af te snijden, kan bij andere betrokkenen al snel het gevoel achterlaten dat ze niet serieus worden genomen.

Als zoiets speelt, is er eigenlijk maar één manier om dat aan te pakken: structureel. Dus eerst alle betrokkenen de ruimte bieden om hun verhaal te vertellen, inclusief de emoties die daarbij horen. Daarna iedereen de ruimte geven om aan te geven wat ze graag (alsnog) zouden willen. En kijken naar wat iedereen kan bijdragen aan mogelijke oplossingen.

Wellicht klinkt dit bekend voor wie te maken heeft met mediation. Dat is geen toeval, ook daarbij gaat men ervan uit dat problemen pas kunnen worden opgelost als iedereen zijn verhaal heeft kunnen vertellen.

¹ Dante Alighieri was een Italiaanse schrijver en dichter die leefde van 1265 tot 1325. Hij was een erudiete man die aanvankelijk leefde in Florence. Rond 1300 werd hij door de pausgezinde stadgenoten uit de stad verbannen.